

KIESRAAD

BINNENHOF 19 - 'S-GRAVENHAGE - TEL. (070) 624881

Aan

de Minister van Binnenlandse Zaken

Uw brief van
20 december 1976,
nr. B 76/U 4084

Ons kenmerk
3021

's-Gravenhage, 10 februari 1977

Onderwerp
Initiatief-wetsontwerp
Tweede Kamerlid, de heer
G. Nootboom

In antwoord op Uw schrijven van 20 december 1976. nr. B 76/U 4084, waarin U de Kiesraad verzoekt U van advies te dienen over het door het lid der Tweede Kamer, de heer Nootboom, ingediende voorstel van wet tot wijziging van de Kieswet strekkende tot het verwijderen van verschil in behandeling tussen man en vrouw in de Kieswet (14 255) moge de Kiesraad Uwe Excellentie het volgende berichten.

Alvorens op de mérites van het initiatief-voorstel in te gaan, wil de Raad memoreren, dat de heer Nootboom op 19 november 1976 de Kiesraad verzocht heeft hem te adviseren met betrekking tot het door hem ingediende wetsontwerp. De Kiesraad heeft de heer Nootboom op 26 november 1976 bericht aan zijn verzoek niet te kunnen voldoen. Het komt de Raad namelijk niet juist voor over een initiatief-ontwerp te adviseren, dat op dezelfde materie betrekking heeft als een wetsontwerp, dat de Raad reeds op Uw verzoek heeft ontworpen. Voorts is het de Kiesraad slechts geoorloofd aan U te adviseren op grond waarvan de Raad de heer Nootboom heeft aangeraden zich tot Uwe Excellentie te wenden met het verzoek de Kiesraad uit te nodigen over zijn ontwerp aan U advies uit te brengen.

Uit het feit, dat de Raad een dergelijk verzoek op 20 december j.l. van U mocht ontvangen, concludeert hij, dat de heer Nootboom het advies van de Raad heeft opgevolgd.

Het heeft de Kiesraad overigens bevreemd, dat de heer Nootboom gemeend heeft vorengenoemd initiatief-ontwerp te moeten indienen, waar U zelf de Kamer mededeling hebt gedaan

van Uw voornemen een wetsontwerp tot wijziging van de Kieswet op vorengenoemd punt in te dienen. Tijdens de behandeling van het wetsontwerp tot wijziging van de Kieswet strekkende tot het opnieuw vaststellen van de hoofdstukken J en K en tot wijziging van enkele artikelen in de hoofdstukken I, S en X (13 218) hebt U de Kamer medegedeeld. de Kiesraad verzocht te hebben met spoed een wetswijziging van artikel G 11 der Kieswet voor te bereiden (Handelingen Tweede Kamer, Zitting 1976-1977, blz. 168). De Kiesraad heeft inmiddels aan U doen toekomen een concept-ontwerp van wet tot wijziging van de Kieswet strekkende tot verandering van de bepalingen met betrekking tot de wijze van vermelding van namen op de kandidatenlijsten (schrijven van de Kiesraad d.d. 17 november 1976 nr. 3001).

Wat de inhoud van het initiatief-ontwerp betreft, overweegt de Kiesraad het volgende.

Naar het de Raad voorkomt, wordt voorgesteld de kandidaten een vergaande vrijheid te geven in de keuze hoe zij op de lijsten vermeld willen worden. Met andere woorden, het zal mogelijk zijn dat een mevrouw X geb. Y zich op de lijst laat vermelden als mejuffrouw X. De Raad merkt op, dat dan toch wel de vraag gesteld kan worden of hierdoor de herkenbaarheid van de kandidaat voor de kiezer niet wordt veronachtzaamd. In dit verband merkt de Raad voorts op de heer Nootboom weinig consequent te vinden. Immers, is zijn oogmerk het onderscheid in behandeling tussen man en vrouw zoveel mogelijk te verwijderen, niet goed is in te zien waarom de heer Nootboom wèl de keuze handhaaft tussen "mevrouw" en "mejuffrouw" en niet dit onderscheid laat vallen, gezien het feit, dat een dergelijk onderscheid in de aanspreekvormen van de man niet voorkomt.

Ernstiger acht de Kiesraad het, dat de gescheiden vrouwen, die niet vallen onder de door de heer Nootboom genoemde categorieën gehuwden, weduwen en weduwnaars, niet de bevoegdheid zullen verkrijgen zich op de lijst te laten vermelden met de naam van de gewezen echtgenoot, welk recht zij wel hebben volgens het Burgerlijk Wetboek. Te dezen bepaalt artikel 9, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, Boek I, dat een vrouw die gehuwd is geweest, de bevoegdheid heeft de geslachtsnaam van haar man te voeren, tenzij haar ingevolge het tweede lid van genoemd artikel, deze bevoegdheid door de rechtbank ontnomen is. De Kiesraad heeft dan ook in zijn advies met betrekking tot de wijziging van artikel G 11 voorgesteld het artikel ook op dit onderdeel te wijzigen.

Voorts kan het feit, dat de kandidaat zo vrij gelaten wordt in de keuze van vermelding, ertoe leiden, dat op de ene lijst eenzelfde persoon met A wordt aangeduid en op een andere lijst met B. Behalve de hiervoren reeds gestelde vraag, of deze vrijheid de herkenbaarheid van de kandidaat voor de kiezer niet bemoeilijkt, vraagt de Kiesraad zich ook af, of er dan nog van gelijkkluidende lijsten sprake kan zijn.

De Kiesraad heeft met enige verbazing kennis genomen van het gestelde in de memorie van toelichting op blz. 3 te weten, dat het huidige artikel G 11, tweede lid, laatste volzin, niet

opnieuw is opgenomen in de voorgestelde nieuwe tekst, "omdat er geen reden is in de huidige tijd nog adellijke titels te vermelden op stembiljetten". Veronderstellende, dat de heer Nootboom met stembiljetten bedoeld: kandidatenlijsten, wijst de Kiesraad erop, dat uit de kandidatenlijsten, welke bij de verschillende verkiezingen zijn ingediend, blijkt, dat over het algemeen de daartoe gerechtigden er prijs op stellen hun adellijke titel of predikaat bij hun naam te doen vermelden. Het Koninklijk besluit van 13 februari 1815 (Stb. 15) betreffende de vereisten en voorrechten van de adelstand en dat van 26 januari 1822 (Stb. 1) betreffende de adellijke titels en kwalificatiën staan aan dit gebruik niet in de weg. Opmerking verdient in dit verband, dat sedert de Kieswetwijziging van 1915 het tweede lid van artikel G 11 met betrekking tot ongehuwde vrouwen uitdrukkelijk de vermelding van adellijke titels en predikaten veronderstelt. Hieruit mag men afleiden, dat de Kieswet de vermelding van adellijke titels en predikaten niet verbiedt.

Vorenstaande kan niet anders dan tot de conclusie leiden, dat iedere kandidaat die gerechtigd is een adellijke titel of predikaat te voeren, zulks op de kandidatenlijst naar eigen wens mag doen vermelden.

Tenslotte vraagt de Kiesraad zich af welke de redenen zijn, dat de heer Nootboom wel voorstelt artikel G 11 te wijzigen en niet artikel Q 5, waarin de wijze van vermelding van de kandidaten op de lijsten voor de Eerste Kamerverkiezing geregeld wordt.

De Kiesraad ziet op grond van voorgaande geen reden U te adviseren het door de Raad ontworpen wetsontwerp niet verder in behandeling te nemen voordat de behandeling in de Staten-Generaal van het initiatief-wetsontwerp-Nootboom heeft plaatsgevonden. De Raad wijst U erop, dat zijn ontwerp in sommige opzichten verder gaat, waarbij behalve datgene, wat reeds gezegd is over de gescheiden vrouw, ook nog genoemd kunnen worden het openen van de mogelijkheid de ingevolge de Wet titel "ing." erkende titel "ingenieur" op de lijst te vermelden, alsmede het toestaan aan de kandidaten hun roepnaam op de lijst te plaatsen. De Kiesraad zou het betreuren, wanneer de wijziging van artikel G 11 zich slechts zou beperken tot de door de heer Nootboom genoemde verwijdering van verschil in behandeling tussen man en vrouw, en niet ook de door de Kiesraad voorgestelde elementen zou bevatten.

Namens de Kiesraad,

, voorzitter

, adjunct-secretari